Rama IX Museum Foundation

นิทรรศการศิลปกรรม คณาจารย์ วิทยาลัยช่างศิลป ครั้งที่ 2

2 nd ART EXHIBITION BY THE MEMBERS OF THE COLLEGE OF FINE ARTS

นิทรรศการศิลปกรรม
คณาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป
ครั้งที่ 2
THE 2nd
ART EXHIBITION BY THE MEMBERS
OF THE COLLEGE OF FINE ARTS

Rama IX Art Museum Foundation

ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ
4 - 27 สิงหาคม 2538
9.00-16.00 น. (เว้นวันจันทร์และวันอังคาร)

At The National Gallery, Chao-Fa Road, Bangkok
4 - 27 August 1995
9.00 A.M. - 4.00 P.M. (Except Monday And Tuesday)

มูลนิธิ
หอศิลปแห่งชาติ
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

คำนำ

ทุกวันนี้ศิลปินในประเทศของเราต่างตื่นตัวจัดแสดงงานศิลปะกันบ่อยครั้งและมากยิ่งขึ้นทุกวันทุกวัน โอกาสนี้ก็เช่นกัน วิทยาลัยช่างศิลปได้จัดนิทรรศการศิลปะของครู-อาจารย์ขึ้นอีกวาระหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเสนอต่อสังคมของเราในด้านสุนทรียรสของงานศิลปะอันหลากหลาย และการพัฒนาการก้าวหน้าของ แนวคิด และเทคนิคของการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่สำคัญซึ่งเรายึดมั่น และจะเป็นส่วนที่นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป สามารถศึกษาค้นคว้าในด้านศิลปะวิทยาการได้อีกส่วนหนึ่งด้วย

กล่าวโดยภาพรวมแล้วการจัดนิทรรศการศิลปะบ่อยครั้งนั้น ย่อมเป็นนิมิตรหมายที่ดีต่อวงการศิลปะและสังคมของเราเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ลบภาพประเทศด้อยพัฒนาไปได้ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นศักดิ์เป็นศรีแก่ประเทศชาติในสายตาของสังคมโลกปัจจุบันนี้ อย่างไรก็ตามก็ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าสิ่งที่กล่าวมานี้จะสามารถสร้างให้เป็นจริงได้เพียงใด เพราะสภาพของการแสดงงานศิลปะส่วนใหญ่ไปจัดตามศูนย์การค้า โรงแรม หอศิลป์ที่มีสภาพเป็นห้องแคบๆ ของสถานศึกษาศิลปะบางแห่ง และสถานที่อื่นๆ เท่าที่จะเอื้ออำนวยและเป็นไปได้ ซึ่งสถานที่ต่างๆ เหล่านี้ไม่เป็นมาตรฐานของการแสดงงานศิลปะที่เป็นอารยะเลย

เป็นสิ่งที่น่าเศร้าใจจริงๆ ที่หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้าซึ่งเป็นหอศิลปะเพียงแห่งเดียวของรัฐบาลไม่สามารถจะบริการศิลปินได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะศิลปินของเราเพิ่มทวีคูณขึ้นตามจำนวนประชากรของประเทศ จึงเป็นที่แน่ชัดว่า *"เป็นไปไม่ได้เสียเลย"* ยิ่งคิดก็ยิ่งสะเทือนใจยิ่งขึ้นที่ประเทศของเรา *"ไม่มีหอศิลปะที่ดีได้มาตรฐานสากล"* ที่มากพอโดยเฉพาะหอศิลป์ในส่วนของภาครัฐ

ถามใจกันดูก่อนว่า เมื่อไหร่เราจะมีหอศิลป์ในกรุงเทพมหานครกระจายไปตามมุมเมือง และเมื่อไหร่เราจะมีหอศิลป์ในส่วนภูมิภาคที่ครอบคลุมทั้งประเทศ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ จะถามใคร? แล้วใคร? จะเป็นผู้ตอบและแก้ปัญหานี้ได้

ธงชัย รักปทุม
ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป

ธรรมชาติ – งานจิตรกรรม

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีชีวิต ความงาม ให้ความบันดาลใจแก่ผู้สร้างสรรค์งานศิลปะทุกประเภท นำมาถ่ายทอดสร้างสรรค์ในงานศิลปะของตน เช่น ท่วงทำนองบทเพลงอันไพเราะ บทประพันธ์ร้อยแก้วร้อยกรอง ในวรรณกรรม อันมีคุณค่าแก่จิตใจมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานจิตรกรรม ซึ่งมีเทคนิคต่างๆ ในทางปฏิบัติใช้รูปแบบสีน้ำหนัก เป็นสื่อในการแสดงออก ให้ได้ชีวิต ความงามเกิดความรู้สึกที่ดี มีคุณค่าทางจิตใจแก่ผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน จึงมีการศึกษา ค้นคว้า สร้างสรรค์งานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์ ทั้งทางบกและทางทะเล ออกมาเป็นภาพป่า เขาทะเล สิ่งก่อสร้างในธรรมชาติ ฯลฯ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน

การศึกษางานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์นั้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องออกไปปฏิบัติงาน ณ สถานที่จริงในธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้ให้เข้าใจถึงบรรยากาศ กาลเวลา ระยะ ทัศนียวิทยาและอื่นๆ ในเบื้องต้น เขียนเท่าที่ตาเห็นก่อน ต่อมา เขียนอย่างใจรู้สึกประกอบไปด้วย เมื่อเรียนรู้ เข้าใจพอสมควรแล้ว อาจนำมาสร้างสรรค์ในงานจิตรกรรมของตน ให้พัฒนามีคุณค่ามากขึ้นได้

ธรรมชาติ มีชีวิต และความงามอันหลากหลาย ให้ความบันดาลใจ เกิดความรู้สึกต่างๆ ไม่เหมือนกัน แม้จะเป็นสถานที่เดียวกัน แต่ต่างกันในฤดูกาล วัน เวลา และบรรยากาศ สีของบรรยากาศมีความสำคัญมากในการถ่ายทอดความงามของสรรพสิ่งในธรรมชาติ ทำให้เกิดความกลมกลืนและประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ระยะใกล้ไกล หรือไกลสุดสายตา นำมาซึ่งทัศนียภาพอันงดงามในงานจิตรกรรมภาพทิวทัศน์

จิตรกรรมภาพทิวทัศน์ที่ดีมีคุณค่านั้น มิใช่เป็นภาพที่ทำขึ้นจากการลอกเลียนแบบโดยเขียนให้เหมือนธรรมชาติ หากเป็นภาพที่แสดงออกให้ได้ชีวิต ความงาม และความรู้สึกทางอารมณ์แก่ผู้ชมได้ [illegible] สรรค์ และผู้ชมได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติในงานจิตรกรรมนั้น

- ธรรมชาติ คือ ธรรมชาติ
- งานจิตรกรรม คือ งานจิตรกรรม ซึ่งเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง
- ธรรมชาติเป็นเสมือนครูใหญ่ มีชีวิตความงาม ให้ความบันดาลใจแก่ผู้ศึกษา ค้นคว้า หาประสบการณ์อย่างไม่รู้จบ

สวัสดิ์ ตันติสุข

5 กรกฎาคม 2538

Rama IX Art Museum Foundation

"พรุ่งนี้ก็สายเสียแล้ว"

ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี : กรมศิลปากร

ศิลปะสมัยใหม่ เกิดขึ้นในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 60 ปี ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เดินทางเข้ามารับราชการในตำแหน่งช่างปั้น ตามความต้องการของกรมศิลปากร เพื่อทำหน้าที่ออกแบบ จัดสร้าง ผลงานประติมากรรม พระบรมรูปของพระมหากษัตริย์ และวีรชนของไทย ตลอดจนอนุสาวรีย์ หรือศิลปกรรมอื่นใด ในการประดับ ตกแต่ง บ้านเมือง ให้มีความทันสมัย สวยงาม ซึ่งเป็นไปตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระปกเกล้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พร้อมๆ ไปกับความต้องการพัฒนาชาติ บ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้าในทุกทาง เท่าเทียมกับนานาอารยประเทศ นอกเหนือจากนี้แล้ว กรมศิลปากร ในฐานะองค์กรสำคัญของรัฐ ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศิลปกรรมของชาติในยุคนั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการเตรียมสร้างบุคคลากรรุ่นใหม่ ที่จะเป็นผู้สานต่อความรู้ ความสามารถ ทางด้านศิลปกรรม เพื่อรับใช้บ้านเมือง สังคม ที่จะต้องแปรเปลี่ยนก้าวไปข้างหน้า จึงได้มอบหมายให้ท่าน จัดวางหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะ ตามแนวทางการศึกษาแบบตะวันตกให้กับเยาวชนของชาติ โดยมีตัวท่านเองเป็นอาจารย์ผู้ฝึกสอน ถ่ายทอด วิทยาการต่างๆ นั่นถือเป็นการเปลี่ยนแปลง ปฏิรูป โลกศิลปะครั้งสำคัญของชาติ ที่ชาวไทยได้เริ่มรู้จักกับศิลปะของตะวันตก หรือศิลปะสมัยใหม่ ที่แพร่ขยายกระแสความเป็นสากล ออกไปทั่วโลก

สถาบันการศึกษาทางศิลปะ ที่กรมศิลปากรก่อตั้งขึ้น คือ โรงเรียนปราณีตศิลปกรรม ซึ่งในเวลาต่อมาได้เติบโต เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ผันผวนทางการเมือง และการจัดระเบียบการบริหารของประเทศ กลายมาเป็น มหาวิทยาลัยศิลปากร แยกตัวออกไปจากการดูแลรับผิดชอบของกรมศิลปากร จนบัดนี้อยู่ในสังกัด กระทรวงมหาวิทยาลัย กระนั้นก็ตามในปัจจุบัน การเรียกขานชื่อ[illegible] ของมหาวิทยาลัยศิลปากร อันเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งของรัฐ กับ กรมศิลปากร ซึ่งขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ ก็ยังเป็นที่เข้าใจสับสนในหมู่ประชาชนอยู่เสมอ

โรงเรียนศิลปศึกษา เป็นโรงเรียนที่ศาสตราจารย์ศิลป์ และกรมศิลปากร จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อผลิตผู้มีความรู้ และช่างฝีมือด้านศิลปะขึ้นทดแทน ทั้งนี้มีสถานะคล้ายดังเป็นโรงเรียนเตรียมของมหาวิทยาลัยศิลปากรในระยะแรกๆ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างศิลป และขยับขยายฐานะมาเป็นวิทยาลัยช่างศิลปในปัจจุบัน

กล่าวโดยทั่วไป ตามสถานะภาพ ของสถาบันศิลปะเล็กๆ อย่างวิทยาลัยช่างศิลปที่ถือกำเนิดมากว่า 40 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ยังจัดระดับการศึกษาได้เพียงแค่ระดับศิลปะศึกษาชั้นสูง หรือเทียบเท่าระดับ ปวส. หรืออนุปริญญาเท่านั้น แม้ว่าจะได้มีความพยายามต่อสู้ปรับปรุงให้มีการขยายการศึกษาให้ถึงระดับปริญญาตรีมากว่า 10 ปี จนถึงขณะนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ผ่านมติของคณะรัฐมนตรีไปแล้วก็ตามแต่ก็คาดว่า คงจะต้องใช้ระยะเวลาอีกนานนับปีกว่าจะสำเร็จประกาศใช้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นได้

บทบาทหน้าที่หลักสำคัญ ของวิทยาลัยช่างศิลป ก็คือการให้การศึกษา ฝึกฝนให้นักเรียน มีพื้นฐานความรู้ ทักษะ ทางด้านศิลปกรรมแขนงต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมไทย มัณฑนศิลป์ ภาพพิมพ์ ศิลปะไทย หรือวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ผู้เรียน สามารถนำไปประกอบอาชีพ หรือไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

การอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่กิจกรรมทางด้านศิลปะ ร่วมมือประสานงานกับหน่วยราชการอื่นๆ

หรือองค์กรเอกชนทั่วไป จัดสัมมนาทางวิชาการ การวิจัย หรือทำโครงการอื่นใด ที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในศิลปกรรมเผยแพร่ไปสู่สังคมในวงกว้าง ก็เป็นหน้าที่อีกบทบาทหนึ่ง ที่สถาบันแห่งนี้ได้ดำเนินงานดูแลควบคู่ไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลงานด้านการเผยแพร่ เท่าที่วิทยาลัยได้ดำเนินการมา สามารถทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เป็นระดับภายในของวิทยาลัยในด้านการส่งเสริมการศึกษาเช่น การจัดประกวดศิลปกรรม และจัดนิทรรศการของนักเรียน การจัดอบรมศิลปะสำหรับบุคคลทั่วไป แม้กระทั่งการจัดการแสดงนิทรรศการศิลปกรรมของคณาจารย์ก็เป็นความพยายามในการที่จะกระตุ้นให้อาจารย์ สร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ทั้งของตัวเอง เป็นตัวอย่างให้นักเรียนนักศึกษา และโดยส่วนรวมของวงการศิลปะ ซึ่งแน่นอนว่า การดำเนินงานเหล่านี้ อยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดมากมายในกฎระเบียบทางราชการ ทั้งในเรื่องวัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณ ค่าใช้จ่ายและอีกร้อยแปดสารพัดปัญหาที่ทำให้โครงการอื่นๆ อีกมากมายของวิทยาลัย ที่จะทำหน้าที่ขยายงานด้านการเผยแพร่วิชาการไปในขอบเขตที่กว้างขวาง สู่ระดับชาติและนานาชาติ ไม่สามารถจะดำเนินการได้

ดังนั้น ผลงานต่างๆ ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี ของวิทยาลัยช่างศิลป จึงดูเหมือนว่า การจัดการศึกษาเท่านั้น ที่ค่อนข้างจะเป็นที่รู้จักในหมู่ประชาชน หรือในวงการศึกษาทั่วๆ ไป แต่ก็ไม่ได้มีชื่อเสียงพิเศษโดดเด่น ขจรกระจาย เป็นชื่อที่ติดปากคุ้นหู ซึ่งแม้แต่บุคลากรในแวดวงการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการเอง เมื่อเอ่ยถึงสถานศึกษาในสังกัดของกรมศิลปากร ทุกคนจะรู้จักก็แต่เฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์เท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ก็ได้แต่ต้องทำใจให้หนักแน่น สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการศิลปะ ต้องคอยปลุกปลอบใจตัวเองว่า อันงานทางด้านทัศนศิลป์นั้น แม้จะเป็นหนึ่งในมหศิลป์หรือวิจิตรศิลป์ (Fine Art) เป็นงานที่กว่าผู้คนจะซึมซับรับรสแห่งความเป็นทิพย์ได้ ก็ต้องใช้เวลา สมาธิ ปัญญา ในการเรียนรู้และเข้าถึง ต่างไปจากศิลปการแสดงหรือดนตรี ซึ่งมีปัจจัยหลายด้าน ที่เร้ารึงจิตใจ และความสนใจผู้คนได้ง่ายกว่า [illegible] การเป็นด้วยสาเหตุนี้กระมัง ชาวไทยส่วนใหญ่จึงยังมองไม่เห็น คุณค่า ความหมาย และลังเลยิ่งไปถึงการไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน งานทางด้านศิลปะว่ามีความจำเป็น ยิ่งใหญ่ เกี่ยวข้องกับความเจริญเติบโตของสังคมในด้านใดบ้าง นักเรียน นักศึกษาศิลปะศิลปิน จึงถูกมองว่าเป็นผู้ไร้มันสมอง มีปัญญาเฉลียวฉลาดน้อย จึงไม่สามารถเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพอื่นๆ ชอบคิดฝัน สร้างจินตนาการแปลกๆ สมควรส่งมาให้เรียน เขียนรูป ปั้นรูป อย่างน้อยก็พอจะมีงานอาชีพเลี้ยงตัวไปได้บ้าง

วัน เวลา และค่านิยมความคิด เหล่านี้ แม้จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างในปัจจุบัน ที่ดูเหมือนว่าประชาชนจะเริ่มให้ความสนใจกับศิลปะ ก็เพราะเกิดมีงานอาชีพใหม่ๆ มากมาย ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้รู้ทางศิลปะเข้าไปจัดการ นั่นก็เป็นเพียงผลของการประยุกต์ศิลปะระดับวิจิตรศิลป์เข้าไปสู่การสนองตอบต่อความต้องการในด้านพื้นฐานของการดำรงชีวิต ที่ยังต้องพึ่งพิงอาศัยปัจจัยในด้านอุตสาหกรรม ธุรกิจ การพาณิชย์ หาใช่การรับรู้อย่างถ่องแท้ จากจิตสำนึกเห็นคุณค่าอันแท้จริง อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวบุคคลที่ห่างไกลกันเหลือเกิน เมื่อเปรียบเทียบกับชาวญี่ปุ่น ที่มีศิลปินลัยในสายเลือด และถือว่าศิลปะคือส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา ญี่ปุ่นจึงเป็นประเทศตัวอย่างอันน่าอัศจรรย์ใจ เป็นชาติที่มีความแข็งแกร่งทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม และสมัยใหม่ ควบคู่ไปกับความยิ่งใหญ่ทางเทคโนโลยี่ การพาณิชย์ และความก้าวหน้าทันสมัยทั้งหลายทั้งปวง

ปรากฏการณ์ในช่วงแห่งการเปลี่ยนผ่านของสังคมไทย ทำให้ระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมานี้เอง หน่วยงานของรัฐ นอกเหนือจากกรมศิลปากร หลายหน่วยงานได้ให้ความสนใจ ส่งเสริม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะในระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ยังดำเนินการจัดการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ มาเป็นปีที่ 41 แล้ว

Rama IX Art Museum Foundation

ทั้งนี้เป็นการสืบทอดเจตนารมย์ จากการริเริ่มของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และยังมีการจัดประกวดศิลปกรรมอื่นๆ ตามวาระและโอกาสต่างๆ หลายโครงการในรอบปี หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือหอศิลป์คณะจิตรกรรมฯ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้มีสถานที่จัดนิทรรศการ เป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลทางด้านศิลปะ แก่นักศึกษาและประชาชน ซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

เช่นเดียวกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเปิดคณะศิลปกรรมเมื่อ 10 ปี ที่ผ่านมานี้เอง แต่ก็กำลังมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในด้านการส่งเสริมศิลปะสมัยใหม่ เพิ่งเปิดหอศิลปวิทยนิทรรศน์ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งบริการทางด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และการแสดงต่างๆ โดยเฉพาะ ในอนาคตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังเตรียมจัดสร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรมขนาดใหญ่ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง

คณะวิจิตรศิลป มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อเร็วๆ นี้ สัมหล่นได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาลในยุคของคุณชวน หลีกภัย แห่งละ 50 ล้านบาท ให้จัดสร้างหอศิลป์ขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ตามนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยสนับสนุนให้มีหอศิลป์ในสี่ภาคของประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทพอสมควรในการประสานงานกับองค์กรนานาชาติ โดยมีพันธะหน้าที่ผูกพันทางด้านความร่วมมือด้านศิลปวัฒนธรรมกับประเทศต่างๆ ทำให้ได้มีโอกาสจัดนิทรรศการศิลปกรรม แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศเป็นครั้งคราว

สำหรับองค์กรต่างๆ ในภาคเอกชนโดยเฉพาะสถาบันทางการเงิน การธนาคาร ถือว่าเป็นผู้นำและมีบทบาทมากที่สุดในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมาในโลกศิลปะของไทย ที่ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางด้านศิลปกรรม นอกจากการจัดการประกวดที่ทำกันอย่างแพร่หลาย ต่อเนื่องยาวนานเป็นประเพณีแล้ว ยังมีการว่าจ้าง จัดซื้อ ผลงานศิลปกรรมเข้าเก็บสะสม ติดตั้ง ประดับทั้งภายใน ภายนอก ของอาคารที่ทำการในบริษัท องค์กร รวมมูลค่าแล้วเป็นจำนวนเงินมหาศาล

หอศิลป์ พีระศรี เป็นหอศิลปะร่วมสมัย ขององค์กรเอกชนแห่งแรกที่ประสบความสำเร็จในด้านการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปะสมัยใหม่ แต่น่าเสียดายที่มีอายุการบริหารไม่ยืนยาว และปิดการดำเนินการมากว่า 10 ปี แล้ว ไม่มีโครงการบ่งว่า หอศิลป์ พีระศรี จะมีโอกาสกลับฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาอีก ได้เมื่อไร

ในขณะนี้มีเอกชนนักสะสม บางราย เริ่มลงมือจัดสร้าง หอศิลป์ส่วนตัว ดำเนินการศึกษาระบบโครงสร้างการดำเนินงานบริหารงานหอศิลป์ อย่างถี่ถ้วน ตั้งแต่การออกแบบ ก่อสร้างอาคารด้วยการว่าจ้างสถาปนิกที่มีชื่อเสียงชาวต่างประเทศ ที่มีความเชี่ยวชาญ ในการออกแบบพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์โดยเฉพาะ ศึกษาระบบต่างๆ ในการจัดการบริหารระบบรักษาความปลอดภัย ตลอดจนเตรียมจัดซื้อผลงานศิลปะจากศิลปินไทย และศิลปินนานาชาติ อย่างเป็นเรื่องเป็นราว ซึ่งมีมูลค่าทั้งโครงการกว่า 100 ล้านบาท นับเป็นจุดที่น่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง ที่เอกชนได้ให้ความสนใจทุ่มทุนในเรื่องเหล่านี้

การมีพิพิธภัณฑ์หอศิลป์เป็นสถานที่เก็บรวบรวม ผลงานศิลปะที่แสดงประวัติแนวการพัฒนาศิลปะสมัยใหม่ของประเทศ เป็นแหล่งวิชาการ ศึกษา เรียนรู้ ให้กับชาวไทยหรือชาวต่างชาติ ได้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดสติปัญญา ความคิวไลซ์เป็นสถานที่เชิดหน้าชูตาของคนไทยทั้งประเทศนั้น เป็นความใฝ่ฝันที่ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ได้ฝากฝังไว้

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป จัดตั้งขึ้นโดยกรมศิลปากร ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 จวบจนบัดนี้เป็นเวลาเกือบ 20 ปีแล้ว ยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากนัก การบริหารส่วนราชการยังติดขัดกับโครงสร้างการจัดระบบบริหารภายในของกรมศิลปากรเอง ปัญหาอัตรากำลัง บุคลากรที่เหมาะสมกับงานหน้าที่รับผิดชอบ ความเข้าใจในเรื่องของการบริการ ส่งเสริมดูแลรักษา จัดหาผลงานอย่างถูกต้อง

ตามหลักวิชาการในระบบสากลยังเป็นปัญหาที่กรมศิลปากรไม่สามารถเข้าไปจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและสื่อมวลชน หอศิลป์จึงไม่ต่างอะไรไปกับ *"ไก่ตังเก็บขยะ"* นับเป็นเรื่องที่น่าวิตกไม่น้อย หากกรมศิลปากรไม่ดำเนินการแก้ไขภาพพจน์นี้ ให้หมดไปจากความรู้สึกของประชาชนโดยเร็วที่สุด

โครงการหอศิลป์ร่วมสมัยแห่งใหม่ ที่ข่าวบางกระแสอ้างว่า กรมศิลปากร ได้รับเงิน 500 กว่าล้านบาท ที่รัฐบาลชุดคุณชวน หลีกภัย เสนอให้ กลับถูกหั่นแยกออกเป็นพิพิธภัณฑ์ย่อยๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะร่วมสมัยเหลือเพียงแห่งละ 100 กว่าล้านบาท ซึ่งเรื่องนี้ไม่มีข้อเท็จจริงยืนยันแต่อย่างใด แต่ก็นับเป็นหมอกควันที่ปกคลุมกรมศิลปากรซึ่งประชาชนผู้สนใจกำลังเฝ้ามองดูอยู่

ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ไทยอาจเป็นชาติที่ล้ำหลังที่สุดในด้านการบริการ ให้ความรู้ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีสุนทรียภาพทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารประเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องรีบเร่งระดมความคิดดำเนินการต่อไป ด้วยในขณะนี้ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาหลี ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน แม้กระทั่ง เวียตนาม กำลังเป็นประเทศที่แข่งขันกันในทางส่งเสริมศิลปะ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ทั้งทางด้านการศึกษา กระตุ้นความนิยมใฝ่รู้แก่ประชาชนการสนับสนุน การแข่งขันกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในหมู่ศิลปินตลอดจนสร้างเครือข่ายธุรกิจ ทางการค้าผลงานศิลปะซึ่งทำเงินเข้าประเทศเป็นกอบเป็นกำ สิงคโปร์กำลังจะเปิดพิพิธภัณฑ์ศิลปะของรัฐแห่งใหม่พร้อมๆ กัน ถึง 3 แห่ง ในปลายปี 2538 มาเลเซียลงมือวางเสาเข็มเมื่อต้นปี 2538 สำหรับอาคารหอศิลป์สมัยใหม่หลังมหึมา ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี 2540 ให้ทันกับโครงการจัดมหกรรมศิลปะร่วมสมัยแห่งอาเซียน ที่ประชุมสัมนากำหนดแผนงานเป็นที่เรียบร้อยไปแล้ว ในขณะที่เกาหลี ไต้หวัน มีหอศิลปะร่วมสมัย สวยงาม ใหญ่โต มูลค่านับพันล้านบาท หลายแห่งในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ทำไมประเทศเหล่านี้ (ไม่นับประเทศมหาอำนาจอื่นในโลก) จึงจัดสรรงบ[illegible]ให้กับกิจกรรมทางด้านศิลปะสมัยใหม่ถึงขนาดนี้? คงไม่ใช่เพราะต้องการช่วยเหลือคนที่เรียนเขียนรูป ปั้นรูป มาให้มีที่แสดงผลงานละกระมัง พุทธิปัญญา จิตวิญญาณ วัฒนธรรม คุณค่าความเป็นมนุษย์ของชนในชาติ คงเป็นสิ่งสำคัญที่มีเพียงศิลปกรรมเท่านั้น จะสำแดงเนื้อหาสาระให้ปรากฏออกมาได้อย่างมีพลานุภาพ แสดงเอกลักษณ์และอารยธรรมของชนในชาติได้อย่างดีที่สุด

ประเทศที่พัฒนาแล้ว จัดความสำคัญในด้านศิลปกรรม เทียบเท่ากับความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นโยบายอันลึกซึ้งของสิงคโปร์นั้น มิได้ต้องการเป็นเพียงชาติผู้นำทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังต้องการเป็นประเทศศูนย์กลางทางศิลปะในภูมิภาคนี้ และกลุ่มประเทศอาเซียนอีกต่างหาก มาเลเซีย วางแผนที่จะสร้างศูนย์การศึกษาที่ดีที่สุดในเอเชีย เพราะในอนาคต สังคมของมนุษยชาติคือสังคมแห่งปัญญา ความรู้ และมันสมองของมนุษย์ จะเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีและความรู้จะมีอำนาจยิ่งใหญ่ กว่าเงินตรา ศิลปะและวัฒนธรรมจะเป็นตัวกลางสำคัญที่จะพลิกโฉมระบบสังคม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติ

กรมศิลปากร คือ **กรมศิลปะ** เป็นหน่วยงานสำคัญ ที่ระบุหน้าที่ชัดเจน ในการผดุงรักษา ส่งเสริม เผยแพร่ศิลปวิทยาการและวัฒนธรรมของชาติในด้านต่างๆ ทั้ง ศิลปกรรม วรรณกรรม การศึกษาค้นคว้าด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ การจดหมายเหตุแห่งชาติ การดูแลรักษา บูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะวัตถุ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ ให้ประชาชนในชาติเกิดความเข้าใจซาบซึ้งร่วมมือกันสร้างสรรค์ จรรโลงให้มีการสืบทอดและวิวัฒนาการไปตามยุคสมัย

แม้นว่าขอบข่าย สายงานในกรมศิลปากร จะมีกว้างขวาง ครอบคลุมหน้าที่หลายด้านก็จริงอยู่ แต่ทุกด้านก็ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการทำนุ บำรุง ส่งเสริมให้ศิลปกรรมเจริญงอกงาม

การอนุรักษ์ บูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นเรื่องที่ถูกต้องสมควรแก่การสรรเสริญ ขณะ

Rama IX Art Museum Foundation

เดียวกันการละเลย เพิกเฉยต่อศิลปกรรมของยุคปัจจุบัน ก็เท่ากับขาดการสานต่อรอยเชื่อมโยง ระหว่างอดีต ปัจจุบัน กับอนาคต เราไม่อาจปฏิเสธถึงคุณค่าของศิลปะร่วมสมัยที่ศิลปินรุ่นปัจจุบัน เป็นผู้สร้างสรรค์ เพราะมันสะท้อนสภาวะชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และคุณค่าอื่นๆ เยี่ยงเดียวกัน กับผลงานศิลปกรรมในอดีตยุคสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี เมื่อเอ่ยถึงชนชาติไทย เราพึงพอใจและภาคภูมิใจกับความเจริญทางพุทธิปัญญาในครั้งเก่าก่อน โดยอ้างอิงถึงความยิ่งใหญ่ แต่เฉพาะทวาราวดี ศรีวิชัย เชียงแสน สุโขทัย อยุธยา เพียงแค่นั้นหรือ? ในขณะที่วันนี้โอกาสและอนาคตอยู่ในกำมือของเรา ผู้กำลังสร้างประวัติศาสตร์ให้กับลูกหลานในวันข้างหน้า ซึ่งเมื่อเขาเหลียวกลับมาดูวันนี้ของเรา เขาจะรู้จัก เข้าใจชาบซึ้ง และคารวะต่อสิ่งที่เราได้สร้างสรรค์ ทิ้งไว้เป็นมรดกแสดงภูมิปัญญาแห่งยุค

หน่วยงานที่ให้กำเนิดศิลปะสมัยใหม่ เริ่มต้นที่กรมศิลปากรเติบใหญ่ด้วยมือของข้าราชการกรมศิลปากร ขณะนี้ศิลปะร่วมสมัยของชาติ กำลังมีแนวโน้มจะก้าวไปในทิศทางที่น่าพึงพอใจ พร้อมๆ ไปกับโลกที่กำลังก้าวไปสู่ศตวรรษที่ 21 แล้ว เป็นศตวรรษของคลื่นลูกที่สาม หรือโลกแห่งข่าวสารข้อมูล ที่ก้าวดำเนินงานบริหาร ด้านการศึกษา วิจัย ธุรกิจ การค้า ทุกระดับ ต้องประจัญขันแข่งกันด้วยความฉับไว ในข้อมูลข่าวสาร องค์กรใด หน่วยงานใด ยังล้าหลังในเรื่องนี้อยู่ ก็ไม่อาจเป็นผู้นำในระดับสากลได้ ยิ่งประชาชนได้ศึกษา รับรู้ ข้อมูล ข่าวสารในด้านศิลปะมากเพียงใดย่อมเป็นการสร้างสม ประสบการณ์ ความรู้ ตระหนัก รัก และหวงแหนในศิลปกรรมของชาติมากขึ้นเพียงนั้น หากเราได้ทบทวนบทบาทที่ผ่านมา **กรมแห่งศิลปะ** ได้ทำหน้าที่นี้เพียงพอหรือไม่ มีงานใดในส่วนของการส่งเสริมศิลปะร่วมสมัยที่ปล่อยให้ผ่านเลย หรือนิ่งเฉย พรุ่งนี้ ยังไม่สายเกินไป หากเราได้ปรับเปลี่ยนจัดทิศทางใหม่ วางรากฐานสร้างทัศนคติใหม่ แบ่งหัวใจให้กับศิลปะร่วมสมัยด้วยความจริงจัง และจริงใจ

วิทยาลัยช่างศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของกรมศิลปากรที่พร้อมจะร่วมรับผิดชอบ ไขว่คว้าสร้างโอกาสในการที่จะมีส่วนร่วมดูแลสร้างสรรค์กิจกรรมงานด้าน ทำนุ บำรุง ส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย ให้รุ่งโรจน์งดงาม แผ่ไพศาล แข่งขันความมีเกียรติภูมิในคุณค่าของคนไทยวันนี้ กับโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ให้สมกับความปรารถนาที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจ หน้าที่การงานให้กับกรมศิลปากรให้กับประเทศไทย

อมตะวาจาที่เอ่ยกันเป็นสัญญลักษณ์แทนตัวอาจารย์ศิลป์ว่า **"พรุ่งนี้ก็สายเสียแล้ว"** ขอจงเป็นแรงกระตุ้น ที่จักนำ กรมศิลปากร ไปสู่สิ่งที่เราวาดหวังไว้

สมศักดิ์ เชาวน์ธาดาพงศ์

กรกฎาคม 2538

ความทรงจำ

ไฟกลางห้องยังคงติดอยู่ตลอดคืน เสียงอื้ออึงสับสนยังคงดำเนินต่อไป ข้าพเจ้าตื่นแล้ว มันยังคงอยู่ที่นั่น สิ่งที่เรียกว่า *จิตวิญญาณ* วางไว้อย่างนิ่งสนิท รอคอยข้าพเจ้าอยู่ ช่วยด้วย เสียงมันร่ำร้องเริ่มอีกแล้ว มันเป็นช่วงเวลาที่ข้าพเจ้าตอบไม่ได้ว่า ชอบหรือเกลียดมัน

ทำไมต้องเป็นข้าพเจ้าด้วยนะ เมื่อวันวานข้าพเจ้ายังลิงโลดดีใจ ในการสร้างมันขึ้นมา มันช่วยให้ข้าพเจ้าได้พบโลกใหม่ โลกของผู้ใหญ่ที่งดงามและสมบูรณ์ แต่บางครั้งโลกใหม่ก็มีความขัดแย้งซ่อนเร้นอยู่มากมาย เมื่อข้าพเจ้าร้าวรุ่นใจมันกระซิบบอก ให้ข้าพเจ้านั่งลงแล้วทำมัน ทำเท่าที่ใจต้องการ บางครั้งข้าพเจ้าอยู่กับมันทั้งวันทั้งคืน ข้าพเจ้าไม่ยิ้มไม่พูดแต่เป็นสุข มันรู้ มันฉลาดพอตัวทีเดียว สักวันข้าพเจ้าอาจจะต้องไปจากมัน ข้าพเจ้าพยายามเก็บเป็นความลับ ข้าพเจ้าเคยรู้จักคนที่ยอมหนีไปจากมันทุกอย่างเป็นปกติ ดูร่าเริง ไร้ทุกข์ อิสระแต่ไร้จุดมุ่งหมาย แสวงหาต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด มันช่างเย้ายวนใจหนีจากมันแล้วข้าพเจ้าจะได้ขึ้นไปค้นหา สิ่งที่ไม่เคยมีโอกาส แต่เมื่อจากมันไปแล้ว อย่าหวังว่าทุกอย่างจะเหมือนเดิม ถ้าย้อนกลับมาเสียงจากส่วนลึกบอกแก่ข้าพเจ้า

ใกล้เวลาแห่งการตัดสินใจเข้าไปทุกขณะ วันวานที่สวยงามกับวันนี้ที่เห็นห่าง ข้าพเจ้าจะทำอย่างไร คำตอบ ข้าพเจ้าต้องการคำตอบ มาแล้ว คำตอบมาพร้อมกับมนุษย์คนหนึ่ง จะสร้างมันอย่างไร เด็กคนนั้นถามข้าพเจ้า แววตาที่เอาจริงทำให้ข้าพเจ้าหยุดคิด ทำไมยังมีคนต้องการมันอีกหรือ มันซึ่งเคยยึดเหนี่ยวข้าพเจ้าเอาไว้จนขาดอิสรภาพเพื่อแลกกับอารมณ์ที่อิ่มเอมที่มันเจียดให้ทำไมจึง ต้องการมัน เด็กตอบว่าเพราะมันคือสิ่งที่สามารถนำทางผ่านพรมแดนแห่งความคิด เข้าไปสู่จิตใจของผู้คน แล้วพาดวงจิตเหล่านั้นไปสัมผัสดินแดนอันบริสุทธิ์ ในอาณาจักรแห่งสากลจักรวาลได้ข้าพเจ้าหันกลับไปมองมันอีกครั้ง มันซึ่งสำคัญขนาดนั้น แล้วทำไมมันจึงไม่บอกอะไรแก่ข้าพเจ้าเลย ในวันคืนอันเนิ่นนาน

"ข้าพเจ้าให้ทุกสิ่งเพื่อมัน" ข้าพเจ้ากล่าวขึ้นมาหลังจากนั่งนึกย้อนเวลา เมื่อข้าพเจ้าพบมันครั้งแรก การตัดสินใจจบลงแล้ว เด็กพยักหน้าอย่างเข้าใจและจากไป

ข้าพเจ้านั่งอยู่กับมันอย่างเป็นสุข มันบอกว่าข้าพเจ้าผ่านการทดสอบแล้ว มันเตือนความจำข้าพเจ้าเรื่องหนึ่งมันบอกว่า เด็กคนนั้นก็เหมือนข้าพเจ้าในอดีต รวมทั้งคำตอบของเด็กข้าพเจ้าก็เคยพูดมาแล้ว มันจำได้ อาจจะจริงข้าพเจ้านึก บางทีความคิดบางอย่างอาจถูกกาลเวลากลืนไป ข้าพเจ้าคงจะแก่เสียแล้ว...มันหัวเราะ

อ.สราวุท ตันณีกุล

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

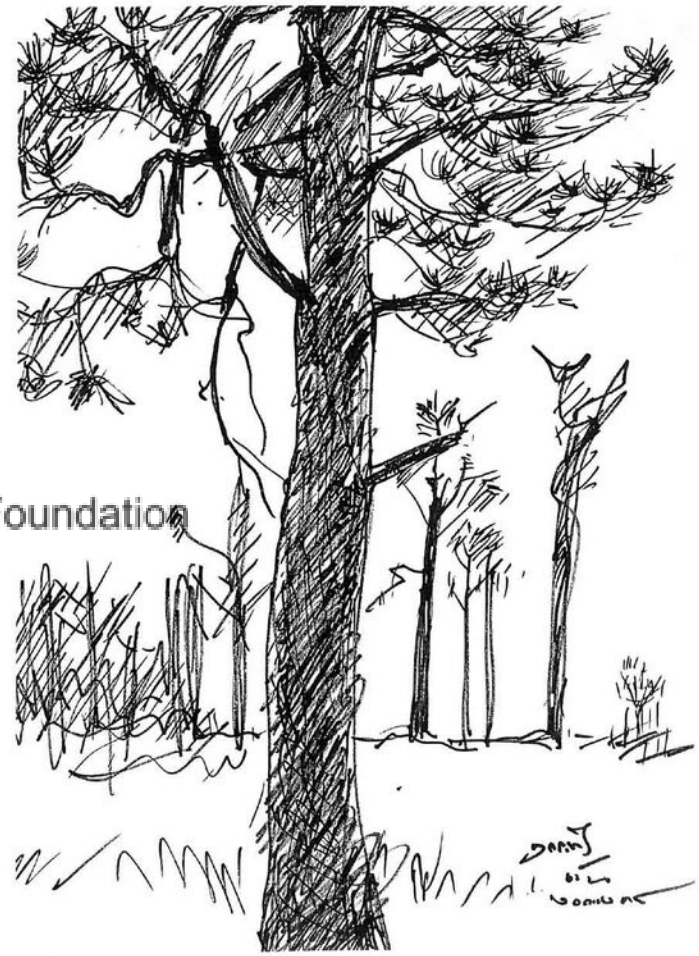

ชวน หลีกภัย
CHUAN LEEKPAI
ต้นไม้บนภูกระดึง TREE IN PU KRADUNG
ภาพเส้น DRAWING 21 x 30 cm.

ชวน หลีกภัย
CHUAN LEEKPAI
ต้นไม้บนภูกระดึง TREE IN PU KRADUNG
ภาพเส้น DRAWING 24 x 30 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

สวัสดิ์ ตันติสุข
SAWASDI TANTISUK
เพลงเรือ THE BOAT SONG
สีน้ำบนกระดาษ WATER COLOUR ON PAPER 38 x 50 cm.

กมล สุวุฒโท
KAMOL SUWUTTHO
เพลงแห่งเส้นและสี SONG OF LINE AND COLOUR
ภาพพิมพ์ซิลค์สกรีน SILKSCREEN 40 x 30 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

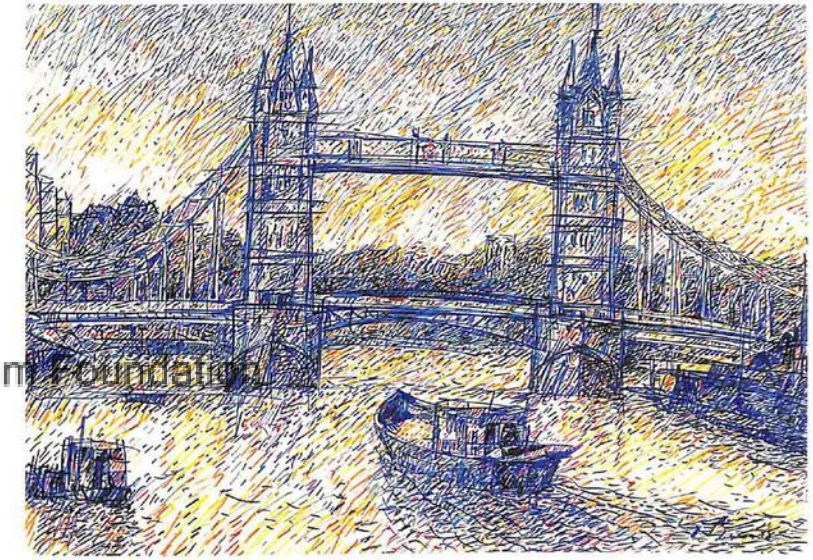

ธงชัย รักปทุม
THONGCHAI RAKPATHUM
สะพานทาวเวอร์บริดจ์ 1 LONDON BRIDGE 1
สีน้ำเมจิก WATER COLOUR MARKERS ON PAPER 40 x 30 cm.

Bunka Art Museum Foundation

ธงชัย รักปทุม
THONGCHAI RAKPATHUM
สะพานทาวเวอร์ 2 LONDON BRIDGE 2
สีน้ำและโก้ WATER COLOUR MARKERS ON PAPER 40 x 30 cm.

อุดมลักษณ์ ทรงสุวรรณ
UDOMLUXS SONGSUWARN
ดอกพุดพิกาล FLOWERS
เขียนสีบนเครื่องเคลือบ
PORCELAIN OVER GLAZE 30 x 40 cm.

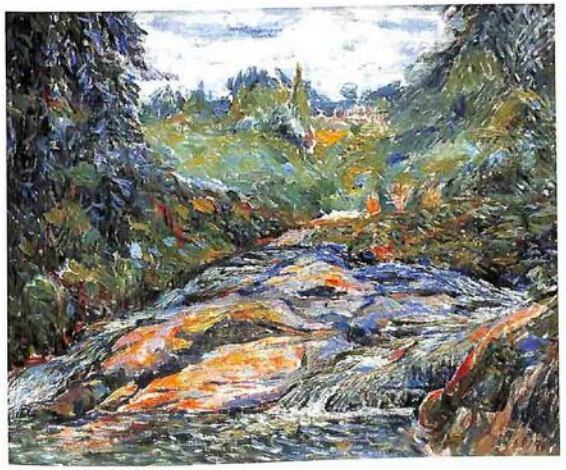

สุเมธ พงศ์ชินฤทธิ์
SUMETH PONGCHINRIT
ห้วยตาหมิง HUAY TA MING
สีน้ำมันบนผ้าใบ
OIL ON CANVAS 50 x 60 cm.